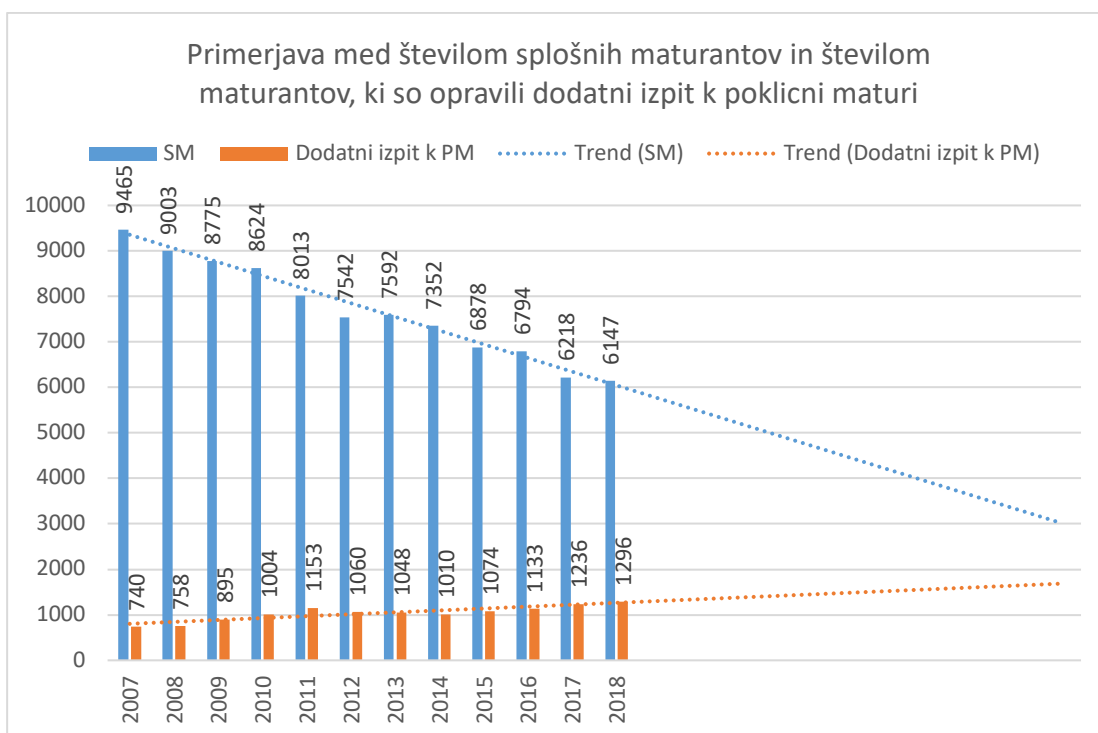

Zbogom, splošna matura?

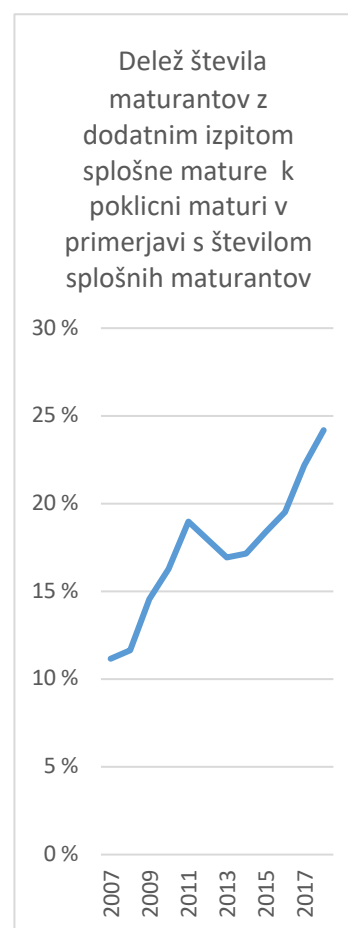
Ob javni objavi besedila **Letno poročilo – splošna matura 2018**, ki ga je 16. 11. 2018 sprejela *Državna komisija za splošno matura* na 35. redni (razširjeni) seji, slovensko strokovno in širšo javnost seznanjamo z zaskrbljujimi podatki, obenem pa vse, ki soodločajo o zasnovi in vlogi mature (predvsem ministrstvo za šolstvo in univerze) pozivamo k ukrepanju. Naj ob tem omenimo, da je minister Jernej Pikalo 20. 11. 2018 v okviru zaključnega dela strokovnega srečanja ravnateljic in ravnateljev srednjih šol izpostavil, da je treba urediti sistem vrednotenja splošne in poklicne mature na način, ki bo onemogočal sedanje anomalije.

1. Število splošnih maturantov od leta 2007 strmo pada in se je v zadnjih dvanajstih letih skoraj prepolovilo (leta 2018 je število kandidat in kandidatov doseglo 65 % števila iz leta 2007), kar kaže naslednji graf:

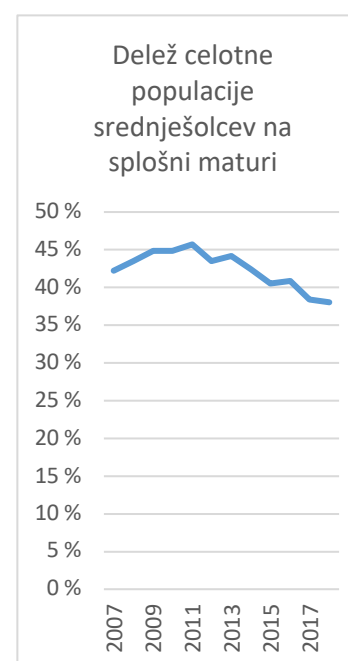

2. Ob nenehnem upadanju števila splošnih maturantov opazno narašča število poklicnih maturantov z dodatnim izpitom splošne mature, ki jim omogoča vpis na univerzitetne študijske programe (graf zgoraj). Če se bo naraščanje njihovega števila nadaljevalo s trendom rasti zadnjih nekaj let, bo delež poklicnih maturantov z dodatnim izpitom splošne mature že leta 2022 dosegel 50 % populacije maturantov splošne gimnazije, leta 2028 pa bosta skupini številčno izenačeni. Sprašujemo se, kako je mogoče, da je vpis na univerze v nasprotju z zakonom (38. člen ZviS) omogočen poklicnim maturantom z dodatnim izpitom splošne mature na skoraj vse smeri študija, ne le po vertikali strokovnega področja. Še posebej želimo poudariti, da ne nasprotujemo odprtosti vpisa za sposobne dijake s poklicnega in strokovnega izobraževanja, vendar le v skladu z zakonom in osnovnim ciljem poklicne mature: doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov, ter usposobljenost za visokošolski študij. Je v tej državi (...) blizu Pad sistema, kot je odrapal Mirko Grozny?

3. Kaj država s tem sporoča svojim državljanom? Da doseganje zahtevnejših standardov splošne izobrazbe ni vrednota, da se za visoko izobrazbo ni treba potruditi in da je v življenju pomembno izbirati bližnjice? Tisti, ki kljub temu izberejo zahtevno pot, prav zaradi izrojenih vrednot raje poiščejo bolj spodbudno okolje v tujini. Z ignoriranjem problema, na katerega DK SM opozarja že več let, si delamo medvedjo uslugo, saj mladim generacijam pošiljamo jasno sporočilo, da je vrednota poiskati najlažjo pot z izigravanjem sistema; ob tem izgubljammo potencialne naših dijakov ali jih vsaj ne razvijamo dovolj. Če odgovorni menijo, da množica dijakov tudi z opravljeno poklicno matura izkazuje usposobljenost za univerzitetni študij in se lahko vpiše na večino univerzitetnih študijskih programov, naj to zapišejo v Zakon o maturi ter v Zakon o visokem šolstvu. V tem primeru je bolje, da se ukine delovanje večine splošnih gimnazij in posledično tudi splošna matura, saj se bo vse več dijakov, ki želijo nadaljevati študij, raje odločilo zaključiti programe srednjega strokovnega izobraževanja, v katerih z manj zahtevnim splošnim izobraževanjem ob zaključku pridobijo poklic in tudi možnost nadaljnega univerzitetnega študija.

4. Kako razložiti dejstvo, da je vse možne točke na splošni maturi letos doseglo 14 kandidatov, medtem ko je diamantnih poklicnih maturantov kar šestkrat več (88)? Kako sprejeti posredno sporočilo predsednika republike, ki ne razlikuje dosežkov diamantnih splošnih in poklicnih maturantov? Prvi so izkazali diamantno znanje v gimnazijskem programu in usposobljenost za univerzitetni študij na več znanstvenih, umetniških ali strokovnih študijskih področjih, drugi diamantno znanje za poklic in usposobljenost za visokošolski študij na posebnem strokovnem področju. Je izkazano znanje diamantnega splošnega in poklicnega maturanta enako? In če ni: je prav, da se jih enači pri predstavljanju v javnosti, na sprejemu ali celo pri vpisu na univerze? Se je v naši družbi tudi vrednota splošnega znanja izgubila v povprečju zelo različnih odličnosti?

5. Prikazana dejstva in dileme terjajo odločne ukrepe. Državna komisija za splošno matura nikakor ne dvomi v smiselnost poklicne mature, pričakuje le, da se jasno govori o različnem namenu in s tem tudi o različnosti dveh matur v Sloveniji ter da se predpisi, strokovni okviri in razlike upoštevajo. Prisluhni velja tudi opozorilo predmetne komisije za slovenščino, da sporazumevalna zmožnost kandidatov v slovenskem jeziku še vedno pada, ter mnenju

predmetne komisije za matematiko, da je delež populacije, ki se odloča za opravljanje izpita na višji ravni zahtevnosti (letos: 21,5 %), še vedno preskromen, zato bi bilo smiselno analizirati razloge za tako neambicioznost. Temeljni namen splošne mature je brez dvoma zagotavljanje visoke kakovosti gimnazijskega izobraževanja ter razvijanje splošne izobrazbe in vseh vrst pismenosti, ki so nujne za študij na univerzi. Upadanje števila splošnih maturantov in posledično odrivanje splošne mature na obrobje preduniverzitetnih preizkusov usposobljenosti za študij je tudi posredno sporočilo mladim, da visoka raven znanja, ambicioznost, delavnost in podjetnost na področju znanja niso zaželeni pojmi.

6. Državna komisija za splošno maturo zato (ne prvič) predlaga, da se razmisli in doseže zavezujoč dogovor o:
- zagotavljanju vpisa na univerzo v skladu z zakonom, ki določa, da je (razen izjemoma) pogoj za vpis splošna matura, ki jo lahko poklicni maturanti opravijo tudi po opravljenem maturitetnem tečaju,
  - primerljivosti doseganja standardov znanja in usposobljenosti poklicnih maturantov za univerzitetni študij na več znanstvenih, umetniških ali strokovnih študijskih področjih,
  - zagotavljanju večje objektivnosti ocenjevanja internega dela splošne mature in
  - uvedbi višje ravni pri vseh predmetih, ki je nujna predvsem zaradi boljših kandidatov.

V pričakovanju poglobljene in spoštljive strokovne razprave ter z željo po iskanju in oblikovanju najustrežnejših rešitev se celotni slovenski javnosti zahvaljujemo za vse odzive.

Državna komisija za splošno maturo,
zanjo prof. dr. Blaž Zmazek, predsednik.

